

В чому полягають особливості притягнення до адміністративної відповідальності за порушення законодавства України про доступ до публічної інформації, про звернення громадян та про захист персональних даних в період дії режиму воєнного стану?

Важливою складовою додержання законодавства про доступ до публічної інформації, звернення громадян та про захист персональних даних є ефективне і своєчасне притягнення до адміністративної відповідальності осіб, винних у порушенні норм відповідного законодавства.

В Україні види елементи складів адміністративних правопорушень у сферах доступу до публічної інформації, звернень громадян та захисту персональних даних, а також адміністративні стягнення за їх вчинення передбачені у ст. 188-39, 188-40 та 212-3 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі за змістом роз'яснення – КУпАП).

Запровадження в Україні з 24 лютого 2022 року Указом Президента № 64/2022 правового режиму воєнного стану внесло окремі корективи у процедури притягнення до адміністративної відповідальності за вказаними статтями КУпАП.

При виявленні та фіксації ознак складів адміністративних правопорушень у діяльності посадових осіб розпорядників публічної інформації, володільців/розпорядників персональних даних та суб'єктів розгляду звернень громадян необхідно виходити з того, що за своїм змістом такі адміністративні правопорушення є формальними. Тобто, встановлення наявності або відсутності негативних майнових наслідків у зв'язку з порушенням законодавства про доступ до публічної інформації, звернення громадян та захист персональних даних.

Згідно зі ст. 255 КУпАП органом, уповноваженим виявляти факти порушення законодавства України про захист персональних даних, про доступ до публічної інформації та про звернення громадян є Уповноважений Верховної Ради України з прав людини. Саме посадовими особами Секретаріату Уповноваженого здійснюється оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення та спрямування їх у подальшому до суду з метою винесення постанови про накладення адміністративного стягнення.

При оформленні посадовими особами Секретаріату Уповноваженого матеріалів справ про адміністративні правопорушення за ст. 188-39, 188-40, 212-3 КУпАП слід керуватися нормами КУпАП та [Порядком оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення](#), затвердженим Наказом Уповноваженого від 16.02.2015 року № 3/02-15 з наступними змінами та доповненнями .

Виявлення ознак порушень законодавства України про доступ до публічної інформації, звернення громадян чи захист персональних даних може здійснюватися за результатами перевірок діяльності володільця/розпорядника персональних даних, розпорядника публічної інформації або суб'єкта розгляду звернень громадян. Такі перевірки можуть бути як плановими, так, і позаплановими. В останньому випадку підставою для проведення перевірки володільця/розпорядника персональних даних, розпорядника публічної інформації чи суб'єкта розгляду звернень громадян може бути власна ініціатива Уповноваженого, безпосереднє виявлення порушень вимог законодавства України у відповідних сферах правового регулювання, наявність інформації про порушення вимог відповідного законодавства в повідомленнях, опублікованих в засобах масової інформації, оприлюднених в мережі Інтернет, обґрунтовані звернення фізичних та юридичних осіб з повідомленням про порушення їхніх прав на невтручання у приватне і сімейне життя, на доступ до публічної інформації чи на звернення, виявлення недостовірності у відомостях (даних), наданих суб'єктом перевірки на письмовий запит Уповноваженого щодо здійснення безвизійної перевірки, та/або якщо такі відомості (дані) не дають змоги оцінити виконання суб'єктом перевірки вимог законодавства України в частині, яка піддана перевірці, контроль за дотриманням суб'єктом перевірки приписів щодо усунення виявлених порушень.

На підставі Акту перевірки, під час якої виявлено порушення вимог законодавства про захист персональних даних, складається [припис про усунення порушень вимог законодавства у сфері захисту персональних даних, виявлених під час перевірки](#) діяльності розпорядників публічної інформації, володільців/розпорядників персональних даних чи суб'єктів розгляду звернень громадян.

У разі виявлення під час перевірки передбаченого [ст. 188-39](#), ст. 188-40 212-3 КУпАП адміністративного правопорушення, вчиненого посадовою особою розпорядника публічної інформації, володільця/розпорядника персональних даних, чи суб'єкта розгляду звернень громадян, Представник Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини або уповноважена посадова особа Секретаріату Уповноваженого відповідно до п. 1 ч. 1 [ст. 255 КУпАП](#) повинна скласти протокол про адміністративне правопорушення за формою та у порядку, передбаченому законодавством та Порядком оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення.

Протокол про адміністративне правопорушення складається в рамках провадження, що здійснюється відповідно до Порядку здійснення провадження Уповноваженого з прав людини у справах про порушення прав і свобод людини, затвердженого Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини, а також під час здійснення моніторингових візитів та перевірок діяльності державних органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій усіх форм власності, а також фізичних або юридичних осіб.

Уповноважені особи складають протоколи про адміністративні правопорушення за невиконання законних вимог Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини або представників Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини; неповідомлення або несвоєчасне повідомлення Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини про обробку персональних даних або про зміну відомостей, які підлягають повідомленню згідно із законом, повідомлення неповних чи недостовірних відомостей; невиконання законних вимог (приписів) Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини або визначених ним посадових осіб Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо запобігання або усунення порушень законодавства про захист персональних даних; недодержання встановленого законодавством про захист персональних даних порядку захисту персональних даних, що призвело до незаконного доступу до них або порушення прав суб'єкта персональних даних; неоприлюднення інформації, обов'язкове оприлюднення якої передбачено законами України "[Про доступ до публічної інформації](#)" та "[Про засади запобігання і протидії корупції](#)"; порушення [Закону України](#) "Про доступ до публічної інформації", а саме: необґрунтованого віднесення інформації до інформації з обмеженим доступом, ненадання відповіді на запит на інформацію, ненадання інформації, неправомірної відмови в наданні інформації, несвоєчасне або неповне надання інформації, надання недостовірної інформації; обмеження доступу до інформації або віднесення інформації до інформації з обмеженим доступом, якщо це прямо заборонено законом; ненадання доступу до судового рішення або матеріалів справи за заявою особи, а також інше порушення [Закону України](#) "Про доступ до судових рішень"; незаконної відмови у прийнятті та розгляді звернення, іншого порушення [Закону України](#) "Про звернення громадян".

У разі вчинення особою кількох окремих адміністративних правопорушень протоколи складаються щодо кожного з вчинених правопорушень.

Якщо правопорушення вчинено кількома особами, то протокол про адміністративне правопорушення складається на кожну особу окремо.

Протокол про адміністративне правопорушення та додатки до нього надсилаються до районного, районного у місті (міського, міськрайонного) суду за місцем вчинення адміністративного правопорушення у триденний строк з моменту їх оформлення. Цей строк може бути подовжний на час неможливості виконання уповноваженими посадовими особами Секретаріату Уповноваженого вказаних дій, але не довше, ніж на період дії в Україні режиму воєнного стану.

Разом з тим, запровадження в Україні правового режиму воєнного стану може зумовити виникнення окремих змін як у визначенні суду, уповноваженого розглядати справи про адміністративні правопорушення, так і строках такого розгляду.

Відповідно до ст. 26 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» правосуддя на території, на якій уведено воєнний стан, здійснюється лише судами. При цьому скорочення чи прискорення будь-яких форм судочинства забороняється.

При оформленні протоколу про адміністративне правопорушення і додатків до нього та направленні цих матеріалів до суду слід враховувати, що стягнення може бути накладено не пізніше як через три місяці з дня вчинення правопорушення, а при триваючому правопорушенні - не пізніше як через три місяці з дня його виявлення, та у розмірі, передбаченому відповідними статтями КУпАП.

Водночас, у разі загрози життю, здоров'ю та безпеці відвідувачів суду, працівників апарату суду, суддів оперативно прийматимуться рішення про тимчасове зупинення здійснення судочинства певним судом на період воєнного стану.

У такому разі, суди, яким направлені матеріали справ про адміністративні правопорушення, зобов'язані приймати ухвали про продовження вказаного тримісячного строку на строк, протягом якого розгляд конкретної справи є неможливим.

У разі, якщо суд, до якого були направлені матеріали про адміністративні правопорушення, тимчасово припинив свою роботу або переведений в інше місце знаходження, суддя, який відкрив провадження у справі, зобов'язаний винести ухвалу про передачу відповідної справи за підсудністю суду, який тимчасово виконує обов'язки іншого судового органу, або призначити розгляд справи за новим місцем знаходження з обов'язковим повідомленням про відповідні зміни усіх учасників справи.

Провадження у справах про порушення законодавства про доступ до публічної інформації, про звернення громадян та про захист персональних даних здійснюється за правилами, визначеними КУпАП.

Що ж до адміністративної відповідальності, яка передбачена за порушення законодавства України про доступ до публічної інформації, про звернення громадян та про захист персональних даних, то її реалізація згідно з нормами КУпАП та іншими актами національного законодавства характеризується наступними особливостями:

- Покладається за рішенням суду;
- Суб'єктами адміністративної відповідальності переважно виступають спеціальні суб'єкти – відповідальні особи з питань обробки персональних даних, керівники структурних підрозділів з питань обробки персональних даних, фізичні особи-підприємці – володільці або розпорядники персональних даних, керівники володільців або розпорядників персональних даних, треті особи, відповідальні особи та керівники розпорядників публічної інформації, посадові особи, винні у порушенні законодавства про звернення громадян;
- Притягнення до адміністративної відповідальності має наслідком визнання винної особи такою, яка піддавалася адміністративному покаранню протягом року з дати набрання законної сили рішенням суду про притягнення до адміністративної відповідальності.